

Kitap Eleştirisi

Yunus Yoldaş (Editör), Türkiye’de İç ve Dış Politikanın Geleceği Doç. Dr. Özlem Becerik Yoldaş’a Armağan, Der Yayınları, İstanbul, 2021, ISBN:978-975-353-674-5

Taner KARAKUZU¹
İlker LİMON²

Âşık Veysel’in, “Uzun İnce Bir Yoldayım” şiirinde “İki kapılı bir handa, gidiyorum gündüz gece” dizeleri, açık istiare yöntemiyle doğumu ve ölümü betimleyen en nadide örneklerden biridir. İnsanlar hangi inanca sahip olurlarsa olsunlar, müşterek noktaları bu dünyada sınırlı bir süre geçireceklerine yönelik amentüleridir. Ancak düşünürlerin, yazarların, bilim insanlarının ve dünyaya baki eserler bırakan kimselerin isimleri binlerce yıl yâd edilmektedir. Bu minvalde tenkiti gerçekleştirilen eser 18 Aralık 2019 tarihinde hayata gözlerini yuman bilim kadını Doç. Dr. Özlem Becerik Yoldaş’a armağan olarak derlenmiştir. Bu vesileyle Özlem Hocamıza, Allah’tan rahmet dileyerek mekânı Cennet olsun diyoruz. Bu kitap “Türkiye’de İç Politikanın Geleceği” ve “Türkiye’de Dış Politikanın Geleceği” başlıklarıyla iki ana bölümden meydana gelmektedir. Bunlardan ilki dokuz, ikincisi on beş alt başlıkta toplanmıştır.

“Türkiye’de İç Politikanın Geleceği” serlevhalı birinci ana bölüme on bir bilim insanı katkı sunmuştur. Bunlardan ilki Pınar Özmen’in kaleminden “Kuruluştan Soğuk Savaş Ertesine Türkiye’de Politik Örgütlenme” başlığıyla çıkmıştır. Yazar, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşundan başlayarak bu devletin politik örgütlenmesini masaya yatırmaktadır. Aynı doğrultuda Özmen, toplumsal yapının özelliklerini, tarihsel ve uluslararası şartları ile birlikte değerlendirmiştir (s.27-54). İkinci alt başlık Burak Gümüş ve Büşra İşgüzar tarafından “Türkiye’de Karar Alma Mekanizmaları ve Kurumların Siyaset Üzerinde Etkisi” serlevhasıyla hazırlanmıştır. Gümüş ve İşgüzar çalışmalarında öncelikle aktör merkezli kurumsal yaklaşım ve veto noktaları düzleminde cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini kuramsal bir noktadan irdelemişlerdir. Devamında yazarlar; Türkiye Cumhuriyeti’nin teşkilat yapısına eklenen yeni birimleri tefaruatlı bir biçimde çözümlenmişlerdir (s.55- 104). “Türkiye’de Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile Birlikte İdarenin Düzenleyici İşlemlerinde Yaşanan Değişim” serlevhalı bölüm Müzeyyen Eroğlu Durkal’ın çalışmasıdır. Müellif, Türkiye’nin eski kabine modeli ile cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi arasında, idarenin düzenleyici işlemleri çerçevesinde yaşanan değişime ışık tutmuştur (s.105-126). Dördüncü alt başlık Eylem Çakmaz tarafından “Türkiye’de Anayasanın Geleceği: Güç ve Kural Dikotomisi” serlevhasını taşıyan makaledir. Yazar çalışmasında ulusal ve uluslararası anayasacılık hareketlerini kronolojik olarak ele almıştır. Bu doğrultuda tarihsel yöntemden faydalanılarak anayasaların değişim süreci ve dinamikleri tartışılmaktadır (s.127-150). Hakan Tartan “Türkiye’de Siyasi Partilerin Geleceği” serlevhalı çalışmasında; Türkiye’de siyasi partilerin geçirdiği evrimin ve değişimin nasıl gerçekleştiğini okuyucuya aktarmaktadır (s.151-176). “Küresel Isınma ve İklim Değişikliği Ekseninde Uluslararası İklim Politikaları Düzenlemeleri: Türkiye’deki Mevcut Durum” başlıklı altıncı bölüm Kutluhan Bozkurt ve Deniz Bozkurt tarafından yazılmıştır. Çalışmalarında Türkiye açısından ulusal, bölgesel ve Avrupa Birliği (AB) düzenlemeleri minvalinde küresel ısınmaya ve iklim değişikliğine karşı hukuksal düzenlemelerin yapılması gerektiğini vurgulamışlardır (s.177-196). Mustafa Demirci tarafından yazılan “Ortak Eylem

¹ Öğr. Gör. Trakya Üniversitesi Uzunköprü Meslek Yüksekokulu, E-mektup: tanerkarakuzu@trakya.edu.tr

² Öğr. Gör. Trakya Üniversitesi Uzunköprü Meslek Yüksekokulu, E-mektup: ilkerlimon@trakya.edu.tr

Teorisi Perspektifinden Türkiye’nin 2020 Sonrası İklim Değişikliği Politikasına İlişkin Düşünceler” serlevhalı çalışma eserin yedinci alt başlığıdır. Yazar ortak eylem kuramı çerçevesinde iklim değişikliği konusunda cereyan edebilecek meseleleri tartışmıştır. Ankara’nın geçmiş ve mevcut iklim politikaları doğrultusunda ilerleyen yıllarda izleyebileceği olası siyaseti çözümlenmektedir (s.197-226). Hilal Bağlıtaş, *“Enerji ve Sağlık Ulus Devlet Düzeyinde İki Farklı Güvenlik Kavramının Mukayesesinde Türkiye Örneği”* başlıklı çalışmasında, enerji ve sağlık güvenliği mevzularını Türkiye örneğinde inceleyerek her iki konunun nasıl bir görünüm sergilediğini analiz etmektedir (s.227-244). Osman Sümer tarafından yazılan *“Türkiye’de Sağlık Sisteminin Değişimi ve Dönüşümüne Yönelik Bir Değerlendirme”* başlıklı makale birinci ana bölümün son alt başlığıdır. Sümer, Türkiye’nin sağlık sisteminde geçirdiği değişimi ve dönüşümü beş yıllık kalkınma planları özelinde irdelemektedir (s.245-268).

“Türkiye’de Dış Politikanın Geleceği” konulu ikinci ana bölüm on beş alt başlıkta yirmi akademisyen tarafından hazırlanmıştır. Ömer Kurtbağ, *“Küreselleşme, Güç ve Demokrasinin Geleceği”* serlevhalı makalesinde, küreselleşme sürecini uluslararası ilişkiler kuramları doğrultusunda çözümlenmiştir. Gene çalışmada Kurtbağ, güç ve demokrasi kavramlarının geleceğine ilişkin sorunları merkeze alarak incelemektedir (s.269-300). Hüseyin Bağcı ve Burak Kürkçü ise esere *“Türk Dış Politikasında Değişen Liderlik Çerçevesinde Değişmeyen Bir Lider Süleyman Demirel”* başlıklı bölüm ile katkı sunmuşlardır. Müellifler, lider merkezli kuramsal yaklaşımlardan faydalanarak Demirel’in özelliklerini ve dış siyaset anlayışını, değişen vazifeleri bağlamında incelemektedirler. Yazarlar Demirel’in dış politika liderliğinin nasıl değiştiğini ve biçimlendiğini, uluslararası dinamiklerde ve iç siyasette yaşanan gelişmeler bağlamında nasıl bir yönetim anlayışı benimsediğini analiz etmişlerdir (s.301-332). Ardından Tural Bahadır’ın *“Türkiye Batı Dünyası ve Akdeniz’de Güç Mücadelesi”* serlevhalı çalışması gelmektedir. Bahadır, Suriye ve Doğu Akdeniz merkezli gelişen politikalar bağlamında Ankara’nın ulusal çıkarları doğrultusunda gelecek yıllarda anılan coğrafyada nasıl bir strateji benimseyerek kendi menfaatlerini koruyabileceği sorunsalını masaya yatırmaktadır (s.333-356). *“Bağlantı Politikası Teorisi Işığında Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerinin Geleceği”* başlıklı bölüm Ayşe Aslıhan Çelenk tarafından kaleme alınmıştır. Yazar, bağlantı politikası kuramından hareketle iç siyaset dinamiklerini irdelemiştir. Çelenk, Ankara-AB münasebetlerini iç ve dış faktörler çerçevesinde değerlendirmiştir (s.357-370). Birgül Tütün İnce, *“Çeşitlilik İçinde Birliktelik ve Türkiye-Avusturya İlişkilerinin Geleceği”* başlıklı makaleye hayat vermiştir. Yazar, öncelikle Avusturya’nın AB için önemini incelemektedir. Akabinde Viyana’nın AB kapsamında Türkiye ile olan münasebetleri hakkında ön görülerde bulunmuştur (s.371-384). Can Ünver, *“Türkiye-Almanya İlişkilerinde Güncel Anlaşmazlıkların Tarihsel Arka Planı”* serlevhalı bölümü kaleme almıştır. Ünver, Türk-Alman münasebetlerinin tarihsel arka planı ve güncel paradigmlar doğrultusunda ilişkilerin nasıl bir değişim sergilediğini ele almaktadır (s.385-406). Murat Demirel ve Hakan Karaaslan *“Ekonomik, Siyasi ve Güvenlik Boyutlarıyla Türkiye-İngiltere İlişkileri”* başlıklı müşterek bir araştırma ile esere katkı sunmuşlardır. Müellifler, Ankara-Londra münasebetlerini iktisadi, ticari, siyasi ve güvenlik açılarından analiz etmişlerdir. Yazarlar BREXIT sonrasında iki ülke ilişkilerinin olası seyrine dair öngörülerde bulunmuşlardır (s.407-440). Fahri Türk ve Taner Karakuzu, *“Türkiye’de Orta Asya Araştırmaları: Karşılaştırmalı Bir Çözümleme”* serlevhalı araştırma ile kitaba ciddi bir katkı sağlamışlardır. Türk ve Karakuzu, Türkiye’deki Orta Asya araştırmalarının mevcut durumunu kapsamlı bir şekilde çözümlenmişlerdir (s.441-468). Elif Şimşek Özkan ve Güner Özkan *“Türkiye Rusya İlişkilerinin Dünü, Bugünü ve Yarını”* başlıklı çalışmalarında öncelikle Ankara-Moskova arasındaki ilişkilerin tarihsel arka planını

kaleme almışlardır. Bu minvalde yazarlar Türkiye ve Rusya münasebetlerinin geleceği hakkındaki öngörülerini okuyucuya aktarmışlardır (s. 469-500). Bilgen Sanayır, “*Türkiye Çin İlişkileri Analitiği ve İzdüşümleri*” başlıklı makalesiyle eserde yerini almıştır. Yazar, Türkiye-Çin ilişkilerini Uygur sorunu, iktisadi ve askerî münasebetler çerçevesinde masaya yatırmaktadır. Sanayır, Ankara ve Pekin arasındaki ilişkilere ivme kazandıran olguları saptamıştır (s.501-520). Hülya Toker, “*Türkiye’nin Soğuk Savaş Sonrası Güney Kafkasya Politikasındaki Değişim ve Dönüşüm*” başlıklı çalışması ile derlemeye katkı sunan bir diğer yazardır. Toker, Türkiye’nin Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra bağımsızlığını kazanan Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan ile ilişkilerini incelemiştir (s.521-546). “*İttifaktan Çatışmaya Doğru Türkiye-İsrail İlişkileri*” başlıklı araştırma Celalettin Yavuz tarafından yazılmıştır. Yavuz çalışmasında; Ankara-Tel Aviv münasebetlerini tarihsel bir bakış açısından değerlendirmiştir (s.547-576). Mehmet Öcal ve Ahmet Bülbül “*Türkiye’nin Ortadoğu Siyaseti*” başlıklı müşterek makalelerinde, Ankara’nın iç siyasi dinamiklerinden hareketle Orta Doğu coğrafyasına verdiği öneme değinmişlerdir (s.577-602). Kitapta, “*Türkiye Siyasetinde Maşrık ve Gelecek*” serlevhalı makale Muhammet Fatih Özkan’ın kaleminden çıkmıştır. Özkan, makro seviyede Türkiye’yi çevreleyen uluslararası mevzuları ele almıştır. Müellif, okuyucuya, Maşrık ülkeleriyle doğru stratejiler belirleyerek bölgesel sorunların aşabileceği inancını aşılamaaya çalışmıştır (s.603-622). İkinci bölümün son makalesi Hatun Korkmaz tarafından “*Türkiye Afrika İlişkilerinin Dinamikleri*” başlığıyla kitaptaki yerini almıştır. Korkmaz, Ankara-Afrika ilişkilerinin tarihsel arka planını vererek, geleceğe yönelik öngörülerde bulunmuştur (s.623-640).

Bu kitap hakkında genel bir değerlendirme yapılacak olursa, bölümlerin konu bütünlüğü açısından bir birini tamamlar nitelikte olduğu göze çarpmaktadır. Bölümler, konuların önem ve kapsamına göre yeterli şekilde incelenmiştir. Derlemenin dili genel olarak yalın ve anlaşılır olduğundan alan dışındaki okuyucuların da rahatlıkla kavrayabileceği bir yapıdadır. Bu hususlar derlemenin güçlü yanlarını oluşturmaktadır. Kaynaklar incelendiğinde, mevcut yazındaki belli başlı eserlerin referans gösterildiği dikkat çekmektedir. Sonuç olarak belirtmek gerekirse, Yoldaş’ın editörlüğünde okuyucuyla buluşturulan bu eser, siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler disiplinlerinde önemli bir boşluğu doldurmaya matuf bir çalışmadır.